

DOI: 10.31319/2709-2879.2023iss1(6).283027pp135-143
УДК 657.47

Хмелюк А.В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та обліку
Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське
ORCID: 0000-0001-7367-4928
e-mail: dstukhmelyuk@gmail.com

Черненко П.В., здобувачка групи ОП-22-1м
Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське
e-mail: ChernenkoPolina@gmail.com

Khmel'yuk Alona, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance and Accounting

Dniprovsky State Technical University, Kamianske
ORCID: 0000-0001-7367-4928
e-mail: dstukhmelyuk@gmail.com

Chernenko Polina, winner of the group OP-22-1m
Dniprovsky State Technical University, Kamianske
e-mail: ChernenkoPolina@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

ORGANIZATION OF ACCOUNTING, CONTROL AND ANALYSIS OF PRODUCTION SUPPLY

У роботі здійснено теоретичне обґрунтування методичних підходів організації обліку, контролю та аналізу виробничих запасів. Оцінено нормативно-правове регулювання та окреслено основні етапи його функціонування. Визначено основні складові елементів облікової політики виробничих запасів. Окреслено та апробовано алгоритм формування ефективної організації обліку виробничих запасів. За даними достовірної бухгалтерської звітності ПрАТ «Дніпровський завод мінеральних добрив» апробовано представлену методіку організації обліку, контролю та аналізу виробничих запасів. Вивчено основні принципи документування операцій виробничих запасів та виявлено особливості в частині оприбуткування запасів на хімічному підприємстві. Розроблено схему документообігу руху запасів. В процесі здійснення дослідження проведено порівняльний аналіз суджень щодо визначення вартості виробничих запасів за національною та міжнародною методикою їх відображення. Виявлено та охарактеризовано основні відмінності в методах оцінки запасів за їх вибуттям. Дійшли висновку, що оцінка запасів за методом ФІФО в умовах воєнного стану є недоцільною. В роботі здійснена оцінка бухгалтерського відображення виробничих запасів. Охарактеризована організація синтетичного обліку запасів та сформовано журнал господарських операцій з руху запасів за місяць поточного року. Установлено, що організація обліку виробничих запасів здійснюється відповідно до діючої нормативно-законодавчої бази та Наказу «Про облікову політику на підприємстві». В процесі проведеного дослідження акцентовано на певні умови виникнення нерелевантних виробничих запасів. Підґрунтям даних суджень є аналіз бухгалтерських записів з руху запасів. Втілено механізм застосування моделей прийняття рішень в умовах невизначеності. Сформувавши аналітичну таблицю було здійснено розрахунок збитку за умов дискретної ситуації. На основі розрахунків сформульовані аналітичні висновки. Доведено ефективність застосування моделі прийняття рішень «Мінімізація максимального жалю». Одержана модель надала змогу завершити аналітичні висновки та довести ефективність застосування обліково-аналітичного відображення виробничих запасів з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Ключові слова: хімічне підприємство, облікова політика, стандарти обліку, документування операцій, аналітичний облік, моделі прийняття рішень.

The article provides a theoretical substantiation of methodological approaches to organisation of accounting, control and analysis of production stocks. The regulatory framework is evaluated and the main stages of its functioning are outlined. The main components of the accounting policy elements of production inventories have been identified. The algorithm for forming an effective organisation of production inventory accounting is outlined and tested. Based on the reliable financial statements of PJSC "Dnipro Mineral Fertilizer Plant", the presented methodology for organising accounting, control and analysis of production inventories has been tested. The basic principles of documenting operations of production stocks are studied and peculiarities in terms of inventory recording at a chemical enterprise are identified. A scheme of document flow of inventory movement has been developed. In the course of the study, a comparative analysis of judgements on determining the value of production stocks according to the national and international methods of their reflection was carried out. The main differences in the methods of valuation of inventories for their disposal are identified and characterised. It has been concluded that the valuation of inventories by the FIFO method in martial law is inappropriate. The paper assesses the accounting treatment of production inventories. The organisation of synthetic inventory accounting is described and a journal of business transactions on inventory movements for the month of the current year is formed. It has been established that the organisation of inventory accounting is carried out in accordance with the current regulatory framework and the Order "On Accounting Policy at an Enterprise". In the course of the study, certain conditions for the occurrence of irrelevant production inventories were accepted. The basis for these judgements is the analysis of accounting records on inventory movements. The mechanism for applying decision-making models under conditions of uncertainty is implemented. The analytical table was used to calculate the loss in a discrete situation. On the basis of the calculations, analytical conclusions are formulated. The effectiveness of applying the decision-making model "Minimisation of maximum regret" has been proved. The resulting model allowed to complete analytical conclusions and prove the effectiveness of the use of accounting and analytical reflection of production stocks in order to make effective management decisions.

Key words: *chemical enterprise, accounting policy, accounting standards, documenting transactions, analytical accounting, decision-making models.*

JEL classification: *L41, L49*

Постановка проблеми. Сучасні, повоєнні умови ведення бізнесу та забезпечення його облікового відображення передбачають як і у мирний час, забезпечення користувачів достовірною, об'єктивною та оперативною інформацією щодо діяльності підприємства та необхідністю дотримання належних правил. Війна не має ввести певний хаос в облікове відображення господарських операцій. Адже, саме способи облікового відображення окремих об'єктів обліку мають бути закріплені у наказі та положеннях про облікову політику. Тому, ми погоджуємося з думкою багатьох науковців, що облікова політика – це основа всього бухгалтерського обліку підприємства. Нормативна база в Україні з організації обліку та обліковій політиці включає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2], які: «...визначають облікову політику як сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності» [1].

Як відомо, обов'язок визначати облікову політику покладається на підприємство. Підприємство самостійно за погодженням з власником (власниками) або уповноваженим ним органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів визначає свою облікову політику, а також зміни до неї (ч. 5 ст. 8 Закону № 996) [1]. На нашу думку, особливо актуальною є проблематика щодо питань раціональної організації обліку для виробничих підприємств. Саме на великі виробничі промислові підприємства покладаються стратегічні завдання з відбудови нашої держави. Тому, для виробничих промислових підприємств має бути розроблений чіткий алгоритм щодо організації обліку виробничих запасів, починаючи з економічних розрахунків та оцінки виробничих запасів і закінчуючи їх обліковим відображенням та аналітичною оцінкою ефективності використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематикою обліково-аналітичного дослідження питань пов'язаних з організацію обліку промислових підприємств, розробки сутності та поетапного формування окремих елементів облікової політики, її основних принципів та методів займалися такі відомі фахівці в галузі економіки, як Будицький О.В., Бутинець Ф.Ф., Барановська Т.В., Ганяйло О.М., Голов С.Ф., Житний П.Є., Партин Г.О., Пантелійчук Л.Б., Пушкар М.С., Чижевська Л.В. та інші.

Наукові дослідження науковців дозволяють встановити, що згідно з вимогами, які висуваються до формування облікової політики, питання формування та застосування облікової політики виробничих підприємств в умовах війни висвітлені на недостатньому рівні, що і зумовлює актуальність даного дослідження. Тому, справедливим є твердження, на нашу думку, що питання щодо єдиних методологічних положень з організації обліку виробничих запасів залишаються недостатньо вивченими та потребують удосконалення.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розроблення методичних підходів щодо раціонального відображення формування вартості, організації облікового відображення виробничих запасів та здійснення контролю й аналізу ефективності їх використання на промислових підприємствах, з метою повоєнного функціонування та розвитку діяльності за достовірними даними ПрАТ «Дніпровський завод мінеральних добрив».

Виклад основного матеріалу дослідження. Об'єктом дослідження є промислове, хімічне підприємство. Організація обліку на підприємстві регламентується Наказом №01б «Про облікову політику на підприємстві». Априорна оцінка даного наказу свідчить, що в частині організації обліку виробничих запасів зазначається: одиниця обліку запасів – це найменування; при вибутті виробничих запасів їх оцінку здійснюють за методом ФІФО; придбані виробничі запаси зараховуються на баланс за собівартістю у відповідності до НП(С)БО 9 «Запаси» [3]. Тому, первинним етапом дослідження організації обліку виробничих запасів, на нашу думку, має бути оцінка документування операцій, первинний облік.

Документування операцій з виробничими запасами на ПрАТ «Дніпровському заводу мінеральних добрив» здійснюється у відповідності до діючого «Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» № 88 від 24.05.1995 року [5]. Крім того зауважимо, що згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1], суб'єкти господарювання можуть використовувати первинні документи оригінальних форм, самостійного відображення. Так для оприбуткування ТМЦ від постачальника замість стандартної типової форми М4 Прибуткового ордера застосовують прибуткову накладну оригінальної форми, яку зображена на рис. 1.

Прибуткова накладна № 301 від 07 квітня 2023 р.

Постачальник: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЕКОПРОМТЕХ"
49087 Дніпропетровська обл., м. Дніпропетровськ, вул. Калинова, 84, 22, тел.: 056 747-42-99,
код за ЄДРПОУ 32902566; ІПН 329025604885, № слід. 100020573

Покупець: ПАТ "Дніпровський завод мінеральних добрив"
пр. Азовська, буд. № 179, м. Кам'янське, Дніпропетровська обл., 51901, Україна, тел.: (0569)
594525
код за ЄДРПОУ 31980517; ІПН 319805104715

Договір: Договір

Розр. док.: Рахунок на оплату постачальника № 156 від 24 березня 2023

Склад: Склад 1Б

№	Товар	Рахунок обліку	Кіл-сть	Од.	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ
1	МІКРО ТОВАР	201	1 840	шт	6,25	11 500,00
						Всього: 11 500,00
						Сума ПДВ: 2 300,00
						Всього із ПДВ: 13 800,00

Всього неоплачено: 1 на суму 13 800,00 грн.
Тринадцять тисяч вісімсот гривень, 00 копійок
У т.ч. ПДВ: Два тисячі триста гривень, 00 копійок

Відвантажув(ла): [підпис] Отримав(ла): [підпис]

Рис. 1. Прибуткова накладна на матеріали оригінальної форми ПрАТ «Дніпровський завод мінеральних добрив»

Джерело: особисті дослідження авторів за даними первинного обліку

Документообіг руху запасів на ПрАТ «Дніпровського заводу мінеральних добрив» представлено на рис. 2.

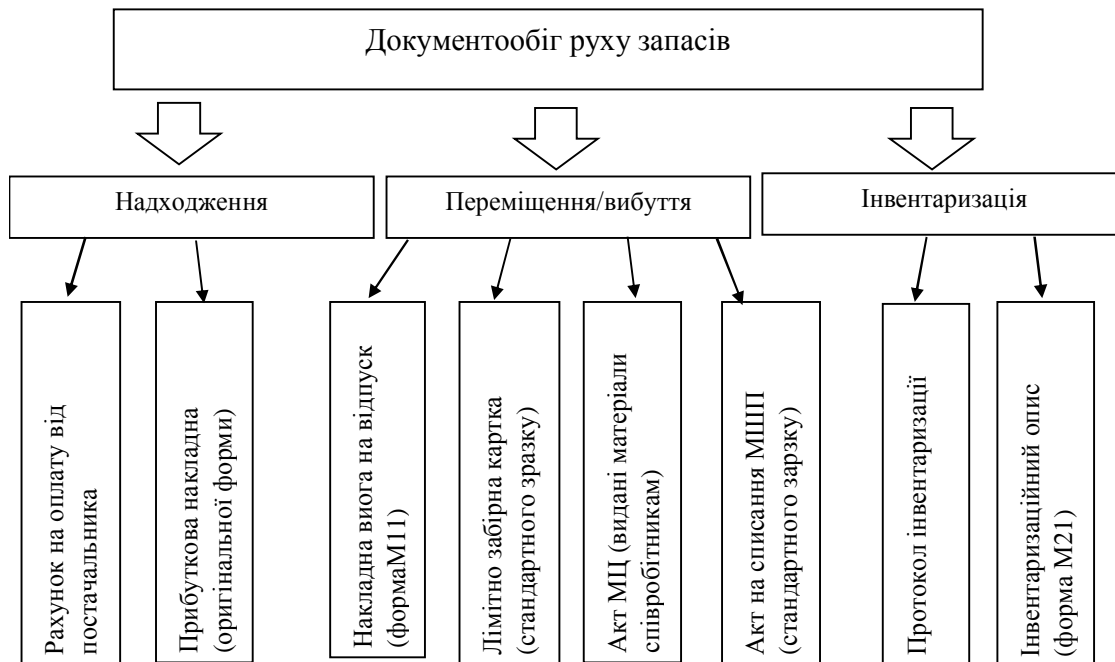

Рис. 2. Схема документообігу руху запасів

Джерело: особисті дослідження авторів за даними первинного обліку

Отже, здійснивши аналіз умов організації первинного обліку виробничих запасів на хімічному підприємстві маємо відмітити, що порушення принципів організації обліку саме в частині документування операцій з виробничими запасами забезпечує відображення фактів усіх господарських операцій на підприємстві.

Слід зауважити, що оцінка запасів проводиться у трьох випадках: під час надходження запасів; під час списання (вибуття) запасів; на дату складання балансу.

В МСБО 2 та НП(С)БО 9 встановлені регламенти для оцінки запасів під час їх вибуття. Так, згідно з МСБО 2, запаси оцінюються за нижчою з двох вартостей: собівартістю та ринковою вартістю. Собівартість включає витрати на придбання, переробку та інші витрати, пов'язані з приведенням запасів у готовий до продажу стан. Ринкова вартість визначається шляхом оцінки ціни, за якою запаси можна реалізувати на ринку на дату оцінки [4].

У НП(С)БО 9 для оцінки запасів при їх вибутті використовується поняття «вихідної вартості». Запаси оцінюються за первинною вартістю, яка залежить від джерел їх надходження. Це можуть бути вироблені на підприємстві, придбані за плату, отримані безоплатно, отримані в обмін[і] на подібні або неподібні запаси, а також внесені до статутного фонду.

Додатково, за думкою Дунаєвої М.В., до джерел надходження первісної вартості можна віднести запаси, які отримані від ремонту забракованих виробів та зворотні відходи виробництва.

Важливою складовою процесу оцінки запасів є визначення їх реалізаційної вартості. Це допомагає врахувати можливі зміни цін на ринку і визначити вартість запасів при їх вибутті. П(С)БО 9 та МСБО 2 встановлюють норми щодо методів оцінки запасів при їх вибутті, які підприємства повинні застосовувати.

Методи оцінки запасів під час їх вибуття за вимогами обох стандартів наведено на рис. 3.

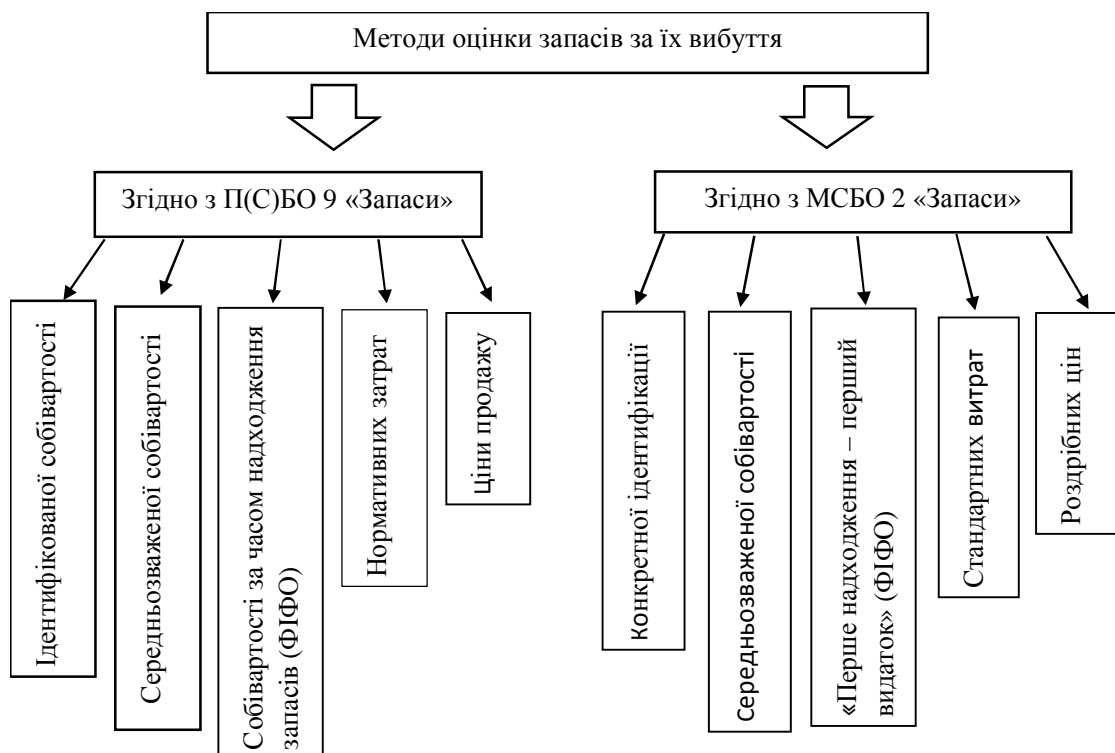

Рис. 3. Методи оцінки запасів за їх вибуття [3; 5]

Джерело: особисті дослідження авторів за даними НП(С)БО 9 та МСБО 2

Здійсимо порівняльний аналіз суджень за національними та міжнародними стандартами обліку запасів. Спочатку розглянемо методи які сформовані за вимогами НП(С)БО 9 [3]:

1. Ідентифікованої собівартості – оцінює запаси, які відпускаються і послуги, які виконуються для спеціальних проектів та замовлень, а також оцінює не замінювані один одним запаси.

2. Середньозваженої собівартості – цей метод застосовується до кожної одиниці запасів, знаходиться через ділення сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця і вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів.

3. Собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО)– передбачає, що запаси використовуються у тій самій послідовності, у якій вони надходили на підприємство (в тій послідовності, в якій вони наведені у бухгалтерському обліку), таким чином запаси, що першими відпускаються у виробництво (вибуття або продаж), оцінюються за собівартістю запасів, що надійшли першими.

4. Нормативних витрат – застосовує норми витрат на одиницю продукції (послуг, робіт), які встановлюються підприємством з урахуванням нормальних форм використання запасів, виробничих потужностей, праці, діючих цін.

5. Ціни продажу – тут собівартість реалізованих товарів вираховується як різниця між роздрібною (продажною) вартістю цих товарів та сумою торговельної націнки на реалізовані товари.

Методи які сформовані за вимогами МСБО 2 [4]:

1. Конкретної ідентифікації – собівартість одиниць не взаємозамінних запасів, та товарів чи послуг, що використовуються для конкретних проектів.

2. Середньозваженої собівартості – тут собівартість кожної одиниці знаходять із середньозваженої собівартості на початок періоду подібних одиниць та собівартості подібних одиниць, які були вироблені або придбані протягом періоду.

3. «Перше надходження – перший видаток» (ФІФО) – базується на тому, що одиниці запасів, котрі придбані або вироблені першими, продаються першими, а ті одиниці, які на кінець періоду залишаються в запасах, розглядаються як ті, що були вироблені і або придбані останніми.

4. Стандартних витрат – розглядає нормативні рівні використання праці, основних та допоміжних матеріалів та економічної і виробничої потужності.

5. Роздрібних цін – тут собівартість запасів розраховується таким чином: вартість продажу запасів зменшується на відсоток валового прибутку звітного періоду.

Відносно оцінки на дату балансу, можна зазначити, що запаси за НП(С)БО 9 мають оцінюватися за найменшою з двох вартостей: чистою вартістю реалізації або первісною вартістю. За МСБО 2 оцінювання виробничих запасів проводиться на дату балансу за чистою вартістю реалізації та не використовує оцінки за первісною вартістю.

На досліджуваному підприємстві застосовують метод ФІФО. В умовах воєнного стану, на нашу думку метод не є оптимальним.

Тому, наступним етапом дослідження є оцінка бухгалтерського відображення виробничих запасів. Організація синтетичного обліку на підприємстві здійснюється відповідно до плану рахунків без внесення додаткових рахунків, зокрема облік запасів здійснюється за рахунками: 201, 203, 207, 209, 221. Так, на субрахунку 201 «Сировина й матеріали» відображаються наявність та рух сировини та основних матеріалів. На субрахунку 203 «Паливо» (нафтопродукти, тверде паливо, мастильні матеріали) обліковуються наявність та рух палива, для технологічних потреб виробництва, експлуатації транспортних засобів. На субрахунку 207 «Запасні частини» ведеться облік придбаних чи виготовлених запасних частин, готових деталей, які використовуються для проведення ремонтів, заміни зношених частин машин, обладнання, транспортних засобів, інструменту. На субрахунку 209 «Інші матеріали» обліковуються бланки суворого обліку (за вартістю придбання) відходи виробництва (обрубки, обрізка, стружка тощо), які не можуть бути використані як матеріали, паливо або запасні частини на цьому підприємстві (металобрухт, утиль).

Рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» допомагає обліковувати та узагальнювати інформації про наявність та рух малоцінних та швидкозношуваних предметів, що належать підприємству та знаходяться у складі запасів.

Використовуючи Аналіз рахунку 201 за квітень поточного року сформує журнал господарських операцій (табл. 1).

Отже, дійшли висновку, що організація синтетичного обліку виробничих запасів здійснюється у відповідності до діючою нормативно-законодавчої бази та діючого Наказу «Про облікову політику на підприємстві».

В процесі проведення дослідження маємо акцентувати на певні умови виникнення нерелевантних виробничих запасів. В першу чергу, до таких суджень спонукає аналіз бухгалтерських записів з руху запасів. Так, за даними синтетичного обліку на початок місяця підприємство здійснило закупку виробничого запасу на суму 11500 грн., маючи його залишок на складі на суму 358,4 грн. За звітний місяць на підприємстві було використано даного запасу на 33 %. Такий підхід підкреслює нераціональне використання виробничих запасів та свідчить про здійснення неналежного контролю за їх використанням.

Враховуючи отримані результати попередніх етапів дослідження, вважаємо, що заключним етапом дослідження має бути розробка моделі прийняття рішення за умов невизначеності. Використовуючи стратегію «Мінімізація максимального жалю» та розрахуємо обсяг можливого збитку підприємства через реальну вартість зайвих запасів (табл. 2) [7, с.270].

Таблиця 1. Журнал господарських операцій з руху сировини і матеріалів на складі № 16 на ПрАТ «ДЗМУ» за квітень 2023 року

№ з/п	Дата	Документальне оформлення та зміст операцій	Бухгалтерський запис		Кількість, шт.	Сума, грн
			Дебет	Кредит		
Сальдо початкове на 01.04.2023 року			201	х	56	358,4
1	07.04.2023	Рахунок на оплату Отримано мило у кількості 1840 одиниць, від постачальника Екопромтех, кожне по 6,25	201	631	1840	11500
Дебетовий оборот			201	х	1840	11500
2	24.04.2023	Накладна вимога на відпуск Проведено операцію внутрішнього переміщення ТМЦ зі складу 15 (Лабораторія) на склад 16	201	201	20	125
3	24.04.2023	Накладна вимога на відпуск Проведено операцію внутрішнього переміщення ТМЦ зі складу 17 (ОТК) на склад 16	201	201	10	62,5
4	25.04.2023	Накладна вимога на відпуск Проведено операцію внутрішнього переміщення ТМЦ зі складу 23 (Медпункт) на склад 16	201	201	8	50
5	25.04.2023	Лімітно забірною карткою Списано ТМЦ зі складу 16	801	201	18	112,5
6	25.04.2023	Лімітно забірною карткою Списано ТМЦ зі складу 16	801	201	250	1562,5
Кредитовий оборот			х	201	306	1912,5
Сальдо кінцеве на 30.04.2023 року			201	х	1590	9945,9

Джерело: особисті доробки авторів за даними Аналізу рахунку 201 ПрАТ «ДЗМУ»

Таблиця 2. Розрахунок збитку за умов дискретної ситуації

Щотижневий попит (кисень в балонах), шт.	Обсяг закупівлі, щотижневий, шт			
	10	20	30	40
10	0	2000	4000	6000
20	3000	0	2000	4000
30	6000	3000	0	2000
40	9000	6000	3000	0
Максимально можливий збиток	9000	6000	4000	6000

Джерело: особисті доробки авторів за даними Аналізу рахунку 201 ПрАТ «ДЗМУ»

Таким чином, дані розрахунків свідчать, що ПрАТ «ДЗМУ» згідно з стратегією «мінімізація максимального жалю» слід купувати 30 балонів кисню кожного тижня.

Висновки. Вивчення питань щодо методичних підходів організації обліку, контролю та аналізу виробничих запасів промислового хімічного підприємства дало змогу сформулювати та обґрунтувати етапи її реалізації. Вивчення діючої нормативної бази щодо питань облікового відображення виробничих запасів спонукало до порівняльного аналізу діючого національного положення «Запаси» та міжнародного його аналогу.

В процесі дослідження розглянуто та оцінено механізм формування облікової політики промислового підприємства; оцінено стан документування операцій з виробничими запасами та організацію бухгалтерського їх відображення. Так, ПрАТ «Дніпровський завод мінеральних добрив» формує облікову політику згідно діючого законодавства та документує її принципи в наказі «Про облікову політику на підприємстві». Зауважено, що документування операцій має певну специфіку в частині оприбуткування запасів від постачальників. На досліджуваному підприємстві з цією метою використовують оригінальну форму прибуткової накладної замість типової, уніфікованої. Такий підхід відповідає Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1]. Організація синтетичного обліку виробничих запасів здійснюється за рахунками загального плану рахунків без внесення додаткової аналітики з використанням локальної автоматизованої форми обліку.

На етапі оцінки бухгалтерських записів руху виробничих запасів встановлено нераціональне їх використання. Так, виявлено, що лише 33 % закуплених виробничих запасів було використано в звітному періоді. Тому, з метою оптимізації використання виробничих запасів, підвищення рівня релевантності та контролю за їх використанням в роботі запропоновано впровадження моделі прийняття рішень «Мінімізація максимального жалю» в умовах невизначеності.

Тому, дійшли висновку, результативним та завершальним етапом дослідження організації обліку, контролю та аналізу виробничих запасів є стратегія прогнозування можливих збитків від нераціонального використання виробничих запасів.

В результаті доведено, що поєднання результатів обліково-аналітичного відображення та способів організації обліку виробничих запасів сприяють їх релевантності та ефективному використанню.

Список використаної літератури

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/show/996-14> (дата звернення: 28.03.2023).
2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 28.03.2023).
3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20.10.1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 28.03.2023).
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси», затверджений Комітетом з міжнародних бухгалтерських стандартів від 01.01.2005 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021 (дата звернення: 29.03.2023).
5. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку від 24.05.1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 29.03.2023).
6. Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/show/z0027-00> (дата звернення: 29.03.2023).
7. Голов С.Ф. Управлінський облік. Київ: Лібра, 2003. 704 с.
8. Хмелюк А.В., Хвостов В.К. Організація обліку та розподіл загальнопромислових витрат на металургійних підприємствах. Економічний аналіз. Тернопіль, 2019, Том 29. № 4. С. 106-112.
9. Хмелюк А.В., Ситнік О.О. Особливості обліку супутньої продукції на металургійних підприємствах. Світ економічної науки. Випуск 31: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування. Тернопіль, 2021. С. 50-55.
10. Цал-Цалко Ю.С., Мороз Ю.Ю., Цегельник Н.І. Управлінський облік. Житомир: Рута. 2015. 632 с.

References

- [1] The Law of Ukraine On Accounting and Financial Reporting in Ukraine (1999) dated 16.07.1999, No.996. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/show/996-14> (accessed 28 March 2023).
- [2] Accounting Regulations (Standard) 1 “General requirements for financial reporting” (2013) dated 07.02.2013, No.73. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (accessed 28 March 2023).
- [3] Accounting Regulations (Standard) 9 “Supply” (2013) dated 07.02.2013, No.73. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (accessed 28 March 2023).
- [4] International accounting standard 2 "Inventories" (2005) dated 01.01.2005. Available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021 (accessed 29 March 2023).
- [5] On approval of Regulation on documentary support of records in accounting (1995) dated 24.05.1995 No.88. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (accessed 29 March 2023).
- [6] Accounting Regulations (Standard) 16 “Expenses” (1999) dated 31.12.1999, No.318. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/show/z0027-00> (accessed 29 March 2023).
- [7] Golov S.F. (2003) *Upravlinskyi oblik* [Managerial Accounting]. Kyi: Libra. (in Ukrainian)
- [8] Khmelyuk A.V., Khvostov V.K. (2019) Orhanizatsiia obliku ta rozpodil zahalnovyrobnychkykh vytrat na metalurhiinykh pidpriemstvakh [Organization of accounting and distribution of general production costs of metallurgical enterprises]. *Ekonomichnyi analiz*, no. 4, pp. 5-11.
- [9] Khmelyuk A.V., Sitnik O.O. (2021) Osoblyvosti obliku suputnoi produktsii na metalurhiinykh pidpriemstvakh [Features of accounting for related products at metallurgical enterprises]. Proceedings of the *World of Economic Science* (Ternopil), pp. 50-55.
- [10] Tsal-Fulko Yu.S., Moroz Yu.Yu., Cegelnik N.I. (2015) *Upravlinskyi oblik* [Managerial Accounting]. Zhytomyr: Ruta. (in Ukrainian)